

ОСОБЛИВОСТІ ПРОДУКУВАННЯ СУСПІЛЬНО ЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ

Інформаційний потенціал, від рівня якого у нинішньому світі значною мірою залежить розвиток нашого суспільства, його місце у загальноцивілізаційних процесах, визначається, значним чином, національним інформаційним ресурсом. Йдеться про комплекс інформаційних структур, що забезпечують виробництво нової інформації, зберігання наявної на різних видах носіїв, а також організацію її використання за допомогою мережі соціальних комунікацій у національному та глобальному інформаційному просторі. Функцію інформаційного забезпечення процесів, що протікають у різних сферах суспільного життя, виконують численні інформаційні системи – сукупності технічних, програмних та інших засобів, об'єднані структурно і функціонально для забезпечення інформаційних процесів і надання інформаційних послуг. Такою інформаційною системою є, по суті, єдиний інформаційний простір, який набув реальних, а не науково спрогнозованих обрисів з появою глобальних комп'ютерних систем. У рамках цього простору формуються єдині інформаційні простори різних сфер діяльності. Основними компонентами будь-якого інформаційного простору є інформаційні ресурси, засоби інформаційної взаємодії та інформаційна інфраструктура. По суті, інформаційний простір, що визначається як сукупність суб'єктів інформаційної взаємодії чи впливу, власне інформації, та інформаційної інфраструктури, що забезпечує можливість обмінів і суспільних відносин у процесі утворення, передачі, розповсюдження і зберігання інформації, є домінантною складовою сучасного простору культури, що визначає рівень, характер і спрямованість соціокультурного розвитку.

Найвагомішим чинником розвитку інформаційного простору сьогодні як у горизонтальному вимірі – розширенні та об'єднанні так і у вертикальному – поглибленні, тобто ускладненні і набутті якісно нових рис – є сучасні комунікативні канали передачі даних, зокрема, технології Інтернету. Значна частина основних соціальних функцій мережі Інтернет так чи інакше пов'язана з інфотворчим процесом – інформаційна, комунікаційна, репрезентативна, перетворююча, креативна, мобілізуюча, компенсаційна функції визначають різке зростання як кількості цифрових інформаційних ресурсів, так і їх частки у інформаційному просторі. Зазначена тенденція пов'язана, з одного боку, із створенням цифрових ресурсів, що не мають аналогів на нецифрових носіях, опублікованих онлайн, так і перенесенням на цифрові носії традиційних інформаційних ресурсів.

Принципових змін зазнають засоби масової комунікації – зростає питома вага електронних ЗМІ, причому це зростання відбувається не лише шляхом заснування засобів масової інформації у мережі, а і створенням паралельно з друкованими електронних версій видань чи переходу ЗМІ в режим мережевого функціонування. Посилення зазначеної тенденції зумовлене як значними економічними перевагами електронних ЗМІ перед друкованими, так і їхньою оперативністю, доступністю в режимі 24/7 з будь-якої точки планети, вищою мобільністю у запровадженні технічних новацій.

Зростання питомої ваги цифрової інформації характерне і для наукової комунікації на сучасному етапі, при тому, що саме наукова інформація становить важливу частину національних інформаційних ресурсів. Поряд із електронною публікацією наукових статей, створенням відкритих архівів, веденням наукових блогів, віртуальних лабораторій, зростає значення баз даних, сервісів зберігання закладок, що дають змогу зберігати, систематизувати і обмінюватися посиланнями на наукові публікації з більшості баз даних.

Технології Web 2.0, дозволяючи залучати до створення контенту користувачів, демократизуючи процеси інфотворення, сприяють наповненню національних ресурсів новою (зокрема, новою за якісними характеристиками) інформацією. Так, сьогодні активно розвивається блогосфера, відбувається як становлення громадянської журналістики – непрофесійної діяльності громадян, які беруть активну участь у процесі збирання, аналізу та поширення інформації через соціальні медіа – так і вироблення методичних засад та наукове осмислення цього явища. Показовим у цьому контексті є рішення Бібліотеки Конгресу США зробити архів усіх публікацій (твітів) соціальної мережі Twitter, починаючи з моменту запуску цього проекту в 2006 році. Це амбітне завдання зумовлене відображенням суспільних процесів у соціальних медіа, що доповнюють, а в деяких випадках витісняють інші засоби зв'язку і творчого самовираження. Фактично, цей проект Бібліотеки Конгресу ілюструє один із підходів до акумуляції контенту для поповнення інформаційних баз даних: максимальне, за можливістю вичерпне збирання цифрових матеріалів, що можливо далеко не завжди через технічні, фінансові та інші причини. Альтернативна стратегія базується на визначенні суспільно значущих ресурсів залежно від культурних пріоритетів, наукових запитів, економічної доцільності тощо та їх акумуляції.

Поряд із кардинальним зростанням виробництва інформації в мережі, істотний вплив на наповнення інформаційного середовища останні 20 років мають чисельні проекти з оцифрування документів, створених на традиційних носіях, здійснювані в більшості розвинених країн світу навіть не окремими інформаційно-культурними інституціями, а в межах національних програм: американський проект «Національна цифрова бібліотека», проект «Нова національна бібліотека Франції», аналогічні британська, німецька, японська програми; розвиваються глобальні проекти: програма ЮНЕСКО «Пам'ять світу», «Електронна Європа» (eEurope), бібліотека Europeana, Світова цифрова бібліотека.

Отже, розвиток інформаційних технологій в кінці XX – початку XXI століття сприяв не лише якісним змінам у національному та глобальному інформаційному просторі – інтенсифікації виробництва нової інформації, створенню принципово нових способів її зберігання, пошуку і подання, але і виникненню нового культурного та мовного середовища, нової соціокультурної реальності, що формується і стрімко розвивається з розширенням сфери дії сучасних засобів комунікації. Таким чином, актуалізуються питання дослідження інтернет-комунікацій, процесів продукування суспільно значущої інформації за участі наукових, культурних, медійних та інших інституцій; відтак – питань структуризації інформаційного простору; інформаційних обмінів та проблем інформаційного суверенітету.